

УМОВНІ РЕЧЕННЯ/CONDITIONALS

Умовні речення - складнопідрядні речення в англійській мові, в яких у підрядному реченні називається умова, а в головному реченні – наслідок, що виражає результат цієї умови. І умова, і наслідок можуть відноситися до теперішнього, минулого і майбутнього. Підрядні речення умови найчастіше вводяться сполучником *if* (якщо) – звідси і друга назва – *if sentences*.

В англійській мові існує чотири типи умовних речень:

1. Нульовий тип умовного речення (Zero Conditional)
2. Перший тип умовного речення (First Conditional)
3. Другий тип умовного речення (Second Conditional)
4. Третій тип умовного речення (Third Conditional)

Умовні речення використовують в залежності від того, який ступінь вірогідності виражає конструкція. Давайте розглянемо кожен з типів умовного речення окремо.

Нульовий тип умовного речення (Zero Conditional)

Нульовий тип умовного речення використовується в моментах, коли результат умови є відомим на сто відсотків, як науковий факт. Всі речення (головне та підрядне) вживаються у теперішньому простому часі. Форма утворення 0 типу буде наступною:

If + підрядне речення в present simple + головне в present simple:

If you heat ice, it melts. – Якщо ти нагріватимеш лід, він буде розтоплюватися.

If I get up late, I am late for work. – Якщо я прокинусь пізно, я запізнюся на роботу

Не важливо, про майбутнє чи про теперішнє йде мова – головне, що результат є відомим. Як ви можете бачите, реченнях, що наведені зверху, перекладені у майбутньому часі. Проте результат вже є відомим, тому в обох випадках вживається Present Simple.

I тип умовного речення (First Conditional)

Перший тип умовного речення використовується в ситуаціях, коли мова йде про реальну, тобто таку, яку можна здійснити, ситуацію в теперішньому або майбутньому. Проте ми не впевнені в результаті умови, оскільки сама умова ще не наступила, хоча вона реальна.

Підрядне речення в I типі умовного речення буде знаходитись в Present Simple, проте для позначення головного речення вже буде використовуватися Future Simple:

If + підрядне речення у Present Simple + головне речення в Future Simple

Приклади:

If it rains, I will stay at my friend's house. – Якщо піде дощ, я залишуся у будинку мого друга.

If I see Tom, I will ask him about John. – Якщо я побачу Тома, я запитав у нього про Джона.

Як бачимо, в підрядному та головному реченні мова йде про майбутнє. Тобто, є передумови, за яких може бути виконана ця умова.

Замість will також можна використовуватися can, may або shall:

I can call Marry if she is at home. – Я можу зателефонувати Мері, якщо вона буде вдома.

II тип умовного речення (Second Conditional)

Другий тип умовного речення передає нереальну дію, що відбувається в теперішньому або майбутньому. Умови для настання результату є надто нереальними, аби вони справилися. Або ж 2 тип також використовується для висловлювання своєї мрії.

В 2 типі умовних речень підрядне речення використовується у минулому простому часі, а в головному – would + дієслово:

If + підрядне речення в Past Simple + would + дієслово без частки to

If I won the lottery, I would buy a car. – Якщо я виграю в лотерею, я придбаю авто.

I would travel through Europe if I had enough money. – Я буду подорожувати Європою, якщо в мене буде достатньо коштів.

Як і в I типі, тут мова йде про майбутнє, проте вірогідність здійснення цього майбутнього є надто низькою.

Слід зазначити, що для Британського варіанту англійської мови в реченнях 2 умовного типу існує тільки форма were дієслова be для всіх осіб та чисел:

If he were you, he would accept the proposal.

Замість would також дозволяється використання should, could або might:

She might return in time if train went faster. – Вона може повернутися вчасно, якщо поїзд буде їхати швидко.

III тип умовного речення (Third Conditional)

Третій тип умовних речень використовується для позначення минулих умов та подій, що так і не відбулися, а отже, є нереальними для здійснення. Він також може використовуватися для позначення мрії, проте в цієї мрії немає жодних шансів на те, або стати реальністю.

В 3 типі підрядне речення вживається у Past Perfect, а в головному використовується would have плюс Past Participle:

If + підрядне речення у Past Perfect + would have + Past Participle (3 форма дієслова)

Приклади:

If I had won the lottery, I would have visited UK. – Якби я виграв в лотерею, я відвідав би Велику Британію.

If I had passed exams, I would have graduated from the university. – Якби я здав екзамен, то закінчив би університет.

Як бачимо, умова в минулому не справдилася, тому в минулому ми й не отримали результат (закінчення університету).

Замість would have можна використовувати could have, should have, might have:

She could have visited her grandma if it hadn't rained. – Вона б відвідала бабусю, якби не йшов дощ.

Підсумки

Давайте підведемо підсумки умовних речень в англійській мові завдяки цій таблиці:

Ймовірність	Тип умовного речення	Приклад	Час
100%	нульовий (zero conditional)	<i>If you heat ice, it melts.</i>	будь-який
50%	перший (first conditional)	<i>If it rains, I will stay at my friend's house.</i>	майбутній
10%	другий (second conditional)	<i>If I won the lottery, I would buy a car.</i>	майбутній/ теперішній
0%	третій (third conditional)	<i>If I had won the lottery, I would have visited UK.</i>	минулий

Крім основних чотирьох форм умовні речення в англійській мові ще мають змішані форми. Такі форми називаються Mixed Conditionals – змішані умовні речення.

Давайте розглянемо змішані речення на прикладах:

1. Підрядне речення може знаходитися в Past Perfect (тобто, мова йде про минулий час), проте головне – у Future in the Past або у Future Continuous in the Past, якщо мова в ньому йде про теперішнє або майбутнє:

If I had taken English classes in university, I could speak English. – Якби я пішов на уроки з англійської мови в університеті, то зміг би розмовляти англійською. (Проте я не пішов на уроки англійського в минулому, а тому зараз англійською не можу розмовляти)

If they joined us, our tomorrow excursion would be cheaper. – Якби вони приєдналися до нас, наша екскурсія, що запланована на завтра, вийшла б дешевшою. (Проте вони до нас не приєдналися в минулому, а тому в майбутньому екскурсія не вийде дешевшою)

2. Підрядне речення може знаходитися в Past Simple (мова йде про теперішній час), а для утворення головного використовується would have плюс Past Participle, якщо мова йде про минулий час:

If I was rich, I wouldn't have taken care about money during last trip. – Якби я був багатим, я б не хвилювався про гроші під час минулої подорожі. (Проте зараз я не багатий, тому я мав рахувати гроші під час минулої поїздки)

НЕПРЯМА МОВА/REPORTED SPEECH

Є два варіанти передачі чийого-небудь висловлювання в англійській мові:

1. Пряма мова (Direct Speech).
2. Непряма мова (Indirect Speech).

Правила передачі прямої та непрямої мови

Пряма мова передається лапками та вважається окремим реченням. Після слів, що вводять пряму мову, зазвичай ставиться кома, а перше слово прямої мови пишеться з великої літери. Наприкінці прямої мови крапка або інший знак пунктуації ставиться всередині лапок:

She said: "I'm hungry." – Вона сказала: "Я голодна".

He said: "I'm going to play football." – Він сказав: "Я збираюся грати у футбол".

Непряма мова не вимагає використання лапок та коми, оскільки вона передає зміст прямої мови. Перед використанням прямої мови може використовуватися сполучник *that*, але це не є обов'язковим:

She said that she was hungry. – Вона сказала, що вона голодна.

He said he was going to play football. – Він сказав, що збирається грати у футбол.

Як бачимо, під час передачі непрямої мови змінився час підрядного речення. Це називається узгодженням часів. Як правило, при переході прямої мови у непряму, відбувається “відкочування” часу назад. Нижче є таблиця, на якій показана зміна часів у непрякій мові:

Час у прямій мові	Змінюється на час у непрякій мові
Present Simple	Past Simple
Past Simple	Past Perfect
Future Simple	Future Simple in the Past
Present Continuous	Past Continuous
Past Continuous	Past Perfect Continuous
Future Continuous	Future Continuous in the Past
Present Perfect	Past Perfect
Future Perfect	Future Perfect in the Past
Present Perfect Continuous	Past Perfect Continuous
Future Perfect Continuous	Future Perfect Continuous in the Past

Past Perfect та Past Perfect Continuous не змінюються. Past Simple також не змінюється на Past Perfect якщо вказана точна дата:

He said: “I **was** born in 1970.” – Він сказав: “Я народився у 1970 році”.

He said that he **was** born in 1970. – Він сказав, що народився у 1970 році.

При переході прямої мови у непряму також змінюються й деякі займенники, прислівники часу та місця:

Пряма мова	Непряма мова
this	that
these	those
now	then
today	that day

tomorrow	The following day
the day after tomorrow	2 days later
yesterday	the day before
the day before yesterday	2 days before
ago	before
here	there
this week	that week
last week	the week before
two days ago	two days before
next week	the following week

Приклади:

Пряма мова

She told me: "I'm playing chess." *Вона сказала мені: "Я граю в шахи".*

They said: "We will be waiting for you." *Вони сказали, що будуть чекати на вас".*

Jack said: "Today I'm playing football." *Джек сказав, що він грає у футбол в цей день.*

Mary said: "I will come tomorrow." *Мері сказала, що вона прийде завтра".*

They said (that) she was playing chess. *Вона сказала мені, що грає в шахи.*

They said (that) they would be waiting for us. *Вони сказали, що будуть чекати на нас.*

Jack said (that) he was playing football that day. *Джек сказав, що він грає у футбол в цей день.*

Mary said (that) she would come next day. *Мері сказала, що вона прийде наступного дня (завтра).*

Запитання у непрякій мові

У непрякій мові питання мають прямий порядок слів, а знак питання в кінці речення замінюється на крапку.

У загальних питаннях головне та підрядне речення з'єднуються сполучниками if або whether:

She asked: "Have you seen my dog?" – Вона запитала: "Ви бачили мою собаку?"
*She asked them **if** they had seen her dog.* – Вона запитала їх, чи бачили вони її собаку.

У спеціальних запитаннях у непрякій мові головне та підрядне речення з'єднуються питальним словом:

She asked: "Where are you heading?" – Вона запитала: "Куди ти направляєшся?"

*She asked me **where** I was heading.* – Вона запитала мене, куди я направляюсь.

Наказові речення в непрякій мові

В таких реченнях використовуються слова to say, to tell, to order, to ask, to beg, а дієслово в наказовому способі змінюється у форму інфінітива:

Mother told son: "Clean this table." – Мати сказала сину: "Прибери цей стіл".

*Mother told son **to** clean that table.* – Мати сказала сину прибрати цей стіл.

СПОЛУЧНИКИ/CONJUNCTIONS

В англійській мові виділяють такі типи сполучників:

Прості (які складаються з одного кореня): and, but, or, that.

Похідні (що складаються з кореня і префікса або суфікса): because, unless.

Складні (які складаються з двох, рідше – трьох коренів): however, therefore.

Складені (які складаються з кількох слів, звичайно із сполучників): as if, as though, so that.

До складених належать також парні сполучники, які складаються з двох частин, розділених іншими словами: both ... and – як ... так і; either ... or – або ... або; neither ... nor – ні ... ні.

Сполучники також поділяються на:

Сурядні.

Підрядні.

Залежно від того, що вони поєднують:

Підрядні – підрядне речення з головним.

I'm very tired because I was working hard.

Сурядні – два або декілька сурядних речення в одне, або однорідні члени речення

I'm sorry, but I have to go now.

За значенням сурядні сполучники поділяються на такі групи:

Єднальні (Copulative)

and – і;

as well as – так само, як;

both ... and – як ... так і;

neither ... nor – ні ... ні;

not only ... but also – не тільки ... але й.

I told him the joke, and he laughed at it.

Both me and him wanted to go to a shop.

Розділові (Disjunctive)

or – або, інакше;

either ... or – або ... або.

Either go with us or stay here.

Do you want to go there or stay at home?

Протиставні (Adversative)

but – але;

still – все ж;

yet – проте, а проте;

nevertheless – проте, а проте.

I looked everywhere, but couldn't find my glasses.

He was bad husband , still I decided to give him another chance.

Причини (of reason)

for – бо, тому що.

I took an umbrella, for it looked like raining.

Результату або наслідку (of result or consequence)

so – так що,

thus – таким чином,

therefore – тому.

We have a lot of food, so you can take some.

Узгодження часів (Sequence of tenses)

В англійській мові існує певна залежність вживання часу дієслова-присудка підрядного речення від часу, в якому стоїть дієслово-присудок головного речення. Це правило називають правилом узгодження (або послідовності) часів.

Правило узгодження часів характерне переважно для додаткових підрядних речень. Воно полягає ось у чому:

Якщо дієслово-присудок головного речення стоїть у теперішньому або майбутньому часі, дієслово-присудок підрядного додаткового речення може стояти у будь-якій часовій формі, якої вимагає зміст.

I think you are right.

Do you know why he was absent yesterday?

I'll tell you what you will have to do.

Якщо дієслово-присудок головного речення стоїть у минулому часі (звичайно в Past Indefinite), то і дієслово додаткового підрядного речення повинно стояти в одному з минулих часів, у тому числі в майбутньому з точки зору минулого (Future in the Past). Такої залежності в українській мові немає, наприклад:

I didn't know he could speak English.— Я не знав, що він говорить англійською мовою.

He told me that you were writing your composition.— Він сказав мені, що ти пишеш твір.

I hoped he would come.— Я сподівався, що він прийде.

При цьому для позначення дії, одночасної з дією, вираженою присудком головного речення, у підрядному реченні вживають Past Indefinite або Past Continuous (в українській мові — теперішній час).

I thought you were ready.— Я думав, що ти готовий.

He told me that he was preparing for his exams.— Він сказав мені, що готується до екзаменів.

Для позначення дії, яка передуює дії, вираженій присудком головного речення, звичайно вживають Past Perfect (в українській мові — минулий час).

I didn't know she had gone away.— Я не знав, що вона пішла.

Якщо точно вказано час дії (in 2001, yesterday), то попередню дію виражають за допомогою Past Indefinite.

I thought you were born in 1948.

I thought you came back from your trip yesterday.

Для вираження майбутньої дії з точки зору минулого часу вживають форми Future in the Past (в українській мові — майбутній час).

I didn't expect you would be late. - Я не сподівався, що ти спізнишся.

He told me that he would meet us at the stadium. - Він сказав, що зустріне нас на стадіоні

SEQUENCE OF TENSES – УЗГОДЖЕННЯ ЧАСІВ

He says:	He said that
<i>Present Indefinite</i> “I always go to the University by bus.” “Я завжди їжджу до університету на автобусі”.	<i>Past Indefinite</i> He always went to the University by bus. Він завжди їздить до університету на автобусі.
<i>Past Indefinite</i> “I went to the University by bus yesterday.” “Я їхав до університету на автобусі вчора”.	<i>Past Perfect</i> He had gone to the University by bus the day before. Він їхав до університету на автобусі вчора.
<i>Future Indefinite</i> “I will go to the University by bus tomorrow.” “Я поїду до університету на автобусі завтра”.	<i>Future-in-the-past</i> He would go to the University by bus the next day. Він поїде до університету на автобусі завтра.
<i>Present Perfect</i>	<i>Past Perfect</i>

“I have already been to the University.” “Я вже був в університеті”.	He had already been to the University. Він вже був в університеті.
Past Perfect “I had been to the University before I came here.” “Я був в університеті до того, як прийшов сюди”.	Past Perfect He had been to the University before he had come there. Він був в університеті до того, як прийшов сюди.
Future Perfect “I will have been to the University before I come to see you.” “Я буду в університеті до того, як прийду побачитись з тобою”.	Future-in-the-past He would have been to the University before he came to see you. Він буде в університеті до того, як прийде побачитись з тобою.
Present Continuous “I am going to the University now” “Я їду до університету зараз”.	Past Continuous He was going to the University then. Він їде до університету зараз
Past Continuous “I was going to the University at 7.30 yesterday.” “Я їхав до університету о 7.30 вчора”.	Past Perfect Continuous he had been going to the University at 7.30 the day before. Він їхав до університету о 7.30 вчора.
Future Continuous “I will be going to the University at 7.30 tomorrow.” “Я буду їхати до університету о 7.30 завтра”.	Future-in-the-past He would be going to the University at 7.30 the next day. Він буде їхати до університету о 7.30 завтра.